

برديا پسر اکورش بزرگ

تهيه و تنظيم:

دکتر هـ دلپاک

- سرشناسه : دلپاک، هدایت‌اله، ۱۳۲۵ -
- عنوان و نام پدیدآور : بردیا پسر کورش / تهیه و تنظیم ه. دلپاک.
- مشخصات نشر : تهران: پارمیس، ۱۳۹۸.
- مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص.
- شابک : 978-600-8708-62-9
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- موضوع : بردیا هخامنشی، قرن ۶ ق. م.
- موضوع : ایران -- تاریخ -- هخامنشیان، ۵۵۸ - ۵۲۹ ق. م.
- موضوع : Iran -- History -- Achaemenians, 558 - 529 B. C.
- رده بندی کنگره : ۲۱۹DSR
- رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۱۴
- شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۸۲۸۳۸

www.ketab.ir

9786008708629

بردیا

۲۲۵۰۰۰ تومان

انتشارات پارس

بردی بهر کورش بزرگ

تهیه رسم: هـ دلپاک

ناشر: پارس

شمارگان: ۲۰۰ نسخه زرت چاپ: سوم ۱۴۰۳

لیتوگرافی: تخت جمشید

صحافی: احمد

چاپ: عطا

شابک: ۹-۶۲-۸۷۰۸-۶۰۰-۷۸

انتشارات پارس

نشانی: خیابان کارگر جنوبی، پایین تر از میدان خراگچه حاتمی پناک ۲۷

تلفن: ۶۶۴۱۶۱۲۵-۶۶۴۱۷۱۲۴-۶۶۴۷۵۱۲۰ فکس

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

SCAN ME

جدول مندرجات

۱۷	۱. پیشگفتار
۱۸	۱-۱: کورش سه امپراتوری را ساقط کرد
۱۸	۱-۲: کورش از یک یهود
۲۰	۱-۳: دین کورش
۲۲	۱-۴: کورش بزرگ در عهد عتیق
۲۲	۱-۵: نقش برجسته انسان بلندار
۲۳	۱-۶: کورش در هنر و ادبیات جهان
۲۵	۱-۷: کورش در روایات شفاهی ایران
۲۷	۱-۸: کورش در کتاب‌های تاریخ مسلمانان
۲۷	۱-۹: آرامگاه کورش بزرگ
۲۸	۱-۱۰: بناها و کاخ‌های کورش
۲۹	۱-۱۱: کاخ دروازه
۳۰	۱-۱۲: دیوار نبشته‌های کورش بزرگ
۳۰	۱-۱۳: استوانه کورش
۳۱	۱-۱۳-۱: زمان نوشته شدن استوانه کورش
۳۲	۱-۱۴: جانشین کورش بزرگ
۳۳	۱-۱۵: بردیا پسر کورش هخامنشی
۳۴	۱-۱۶: نقاب بردیه

- ۱۷-۱: بردیا به دستور برادرش کشته شد ۳۵
- ۱۸-۱: نظر آریان مورخ یونانی در مورد کشته شدن بردیا ۳۵
- ۱۹-۱: مرگ بردیا توسط کمبوجیه به روایت داریوش پادشاه بزرگ ۳۶
- ۲۰-۱: قاتل بردیه ۳۷
- ۲۱-۱: نام و تبار بردیا ۳۸
- ۲۲-۱: مرگ کمبوجیه ۳۹
- ۲۳-۱: یارمیس ۴۰
- ۲۴-۱: بردیا و معمای قتل ۴۰
- ۲۵-۱: مردی و بر کمبوجیه شورید ۴۳
- ۲۶-۱: معمای و بطلنت داریوش کبیر ۴۳
- ۲۶-۱-۱: تأسیس اولین سازمان اطلاعات و جاسوسی جهان .. ۴۶
- ۲۶-۲-۱: تأسیس اولین سازمان بازرسی و تعزیرات حکومتی .. ۴۶
- ۲۶-۳-۱: اولین آکادمی تخصصی نجوم و ستاره شناسی ۴۶
- ۲۶-۴-۱: تأسیس دانشکده پزشکی ۴۷
- ۲۶-۵-۱: تأسیس سپاه جاویدان ۴۷
- ۲۶-۶-۱: تقویت نیروی دریایی ۴۷
- ۲۶-۷-۱: حفر کانال داریوش در مصر ۴۸
- ۲۶-۸-۱: تأسیس راه شاهی ۴۹
- ۲۶-۹-۱: تأسیس چاپارخانه، پیک و ایستگاه‌های نگهبانی ۴۹
- ۲۶-۱۰-۱: تشکیل استان‌ها و ایالت‌های مختلف ۴۹
- ۲۷-۱: داریوش کبیر و بردیای دروغین ۵۰

۲. زندگینامه بردیا پسر کورش بزرگ ۷۵

- ۱-۲: کودکی و جوانی کورش ۷۷
- ۲-۲: طغیان کورش علیه شاه ماد ۷۷

- ۷۸ ۲-۳: تسخیر بابل
- ۷۹ ۲-۴: مرگ کورش بزرگ
- ۷۹ ۲-۵: زندگانی کورش
- ۸۱ ۲-۶: منابع یونانی درباره کورش هخامنشی
- ۸۲ ۲-۷: منابع یهودی درباره کورش هخامنشی
- ۸۲ ۲-۸: ریشه نام کورش
- ۸۶ ۲-۸-۱: نام غیر ایرانی است و ریشه در زبان ایلامی دارد
- ۸۶ ۲-۸-۲: نام ایرانی شرقی است
- ۸۷ ۲-۹: نیای کورش
- ۸۷ ۲-۱۰: نسب شاهانه کورش
- ۸۹ ۲-۱۱: کورش در چهل سالگی
- ۹۰ ۲-۱۲: افسانه زایش کورش بزرگ
- ۹۲ ۲-۱۳: آتوسای هخامنشی
- ۹۴ ۲-۱۳-۱: شاه و ملکه در ایران باستان
- ۹۵ ۲-۱۳-۲: سرنوشت آتوسا پس از خیزش کمبوجیه در مصر
- ۹۵ ۲-۱۳-۳: آتوسا "خشایار شاه" را به دنیا آورد
- ۹۵ ۲-۱۳-۴: ملکه بیش از ۲۸ کشور آسیایی
- ۹۶ ۲-۱۳-۵: آتوسا همراه لشکرکشی‌های داریوش بزرگ
- ۹۶ ۲-۱۳-۶: آتوسا، یکی از برجسته‌ترین زنان تاریخ
- ۹۷ ۲-۱۳-۷: پسران آتوسا
- ۹۹ ۲-۱۳-۸: مرگ شهبانوی پارسی
- ۱۰۱ ۲-۱۴: بردیا (Bardiya)
- ۱۰۱ ۲-۱۵: بردیا در لشکرکشی کمبوجیه به مصر و شمال آفریقا
- ۱۰۲ ۲-۱۶: شش تن از بزرگان پارسی با بردیای راستین یا دروغین
- ۱۰۳ ۲-۱۷: قتل بردیا یا گئومات؟

- ۱۸-۲: وجود تناقضات و نکات خردناپذیر بسیار در قتل بردیا... ۱۰۴
- ۱۹-۲: آیا کمبوجیه دستور مرگ بردیا را داد؟..... ۱۰۸
- ۲۰-۲: پادشاهی قانونی که با نیرنگ توسط ویندافر کشته شد ۱۰۹
- ۲۱-۲: بی‌نظمی در دوران کمبوجیه ۱۱۰
- ۲۲-۲: اقدام‌های منفی بردیا، ویرانی پرستشگاه‌ها ۱۱۱
- ۲۳-۲: داریوش پس از رسیدن به تخت سلطنت ۱۱۲
- ۲۴-۲: هرودت و روایت مرگ بردیا ۱۱۳
- ۲۵-۲: نظریه یکسان بودن گئومات مغ و بردیا ۱۱۵
- ۲۶-۲: کم‌رجیه ریک مغ ۱۱۵
- ۲۷-۲: گئومات (دیا دروغین) ۱۱۶
- ۲۸-۲: خبر مرگ کمبوجیه ۱۱۷
- ۲۹-۲: دوران سلطنت داریوش بزرگ ۱۱۷
- ۳۰-۲: دریای سرخ به دریای مدیترانه متصل شد ۱۱۸
- ۳۱-۲: شهرت جهانی داریوش ۱۱۸
- ۳۲-۲: تقسیم کشور به استان‌های مختلف ۱۱۹
- ۳۳-۲: گئومات مغ و داریوش ۱۲۰
- ۳۴-۲: سرکوب شورش‌ها ۱۲۱
- ۳۵-۲: تشکیلات داریوش ۱۲۴
- ۳۶-۲: داریوش و لشکر جاویدان ۱۲۶
- ۳۷-۲: دلجویی از مصری‌ها ۱۲۹

۳. جنگ‌های کمبوجیه و بردیا پسران کورش بزرگ ۱۳۱
- ۱-۳: مسند قدرت پس از کورش ۱۳۱
- ۲-۳: نیای داریوش ۱۳۲
- ۳-۳: آخرین حمله داریوش ۱۳۳

- ۳-۴: جنگ‌های فراوان خشایار شاه ۱۳۳
- ۳-۵: زوال حکومت هخامنشیان ۱۳۵
- ۳-۶: ریشه‌ی بردیا ۱۳۷
- ۳-۷: نبردهای کورش بزرگ ۱۳۷
- ۳-۸: کورش نیروهای مادی را از پارس بیرون کرد ۱۳۸
- ۳-۹: کورش و آستیاگ در هگمتانه ۱۳۸
- ۳-۱۰: کورش فرمانروای مادها ۱۳۹
- ۳-۱۱: فروپاشی فرمانروایی لیدیه ۱۴۰
- ۳-۱۲: کوش آمده جنگ با کروزوس ۱۴۱
- ۳-۱۳: تسخیر دشت مار توسط کورش ۱۴۳
- ۳-۱۴: تسخیر شرق ایران و غرب آسیای میانه و ایلام ۱۴۴
- ۳-۱۵: سکوت مورخان یونانی درباره جنگ‌های کورش ۱۴۵
- ۳-۱۶: هیرکانی و پذیرش داوطلبانه حاکمیت کورش ۱۴۶
- ۳-۱۷: فتح بابل توسط کورش ۱۴۷
- ۳-۱۸: استحکامات طبیعی بابل ۱۴۸
- ۳-۱۹: کورش و شکست نبونعید ۱۴۸
- ۳-۲۰: کورش پس از فتح بابل ۱۵۰
- ۳-۲۱: تسلط ایرانیان بر سوریه و سواحل فنیقیه ۱۵۱
- ۳-۲۲: نبرد با ماساگت‌ها و مرگ کورش بزرگ ۱۵۲
- ۳-۲۳: جنگ گائوگمل و نتایج آن ۱۵۶
- ۳-۲۴: پس از جنگ گرانیک ۱۶۱
- ۳-۲۵: کمبوجیه سوم ۱۶۲
- ۳-۲۶: واقعه بردیا ۱۶۲
- ۳-۲۷: لشکرکشی‌های داریوش ۱۶۳
- ۳-۲۷-۱: لشکرکشی به سرزمین سکاها ۱۶۳

- ۱۶۴..... ۳-۲۷-۲: ضمیمه کردن سند و پنجاب
- ۱۶۴..... ۳-۲۷-۳: جنگ داریوش با یونان
- ۱۶۵..... ۳-۲۷-۴: فرستادگان داریوش کشته شدند
- ۱۶۷..... ۳-۲۸: مرگ و مقبره داریوش بزرگ
- ۱۶۷..... ۳-۲۹: دستگاه منظم اداری در زمان داریوش
- ۱۶۸..... ۳-۳۰: لشکرکشی کمبوجیه به آفریقا، تسخیر مصر
- ۱۶۹..... ۳-۳۱: کمبوجیه و حرکت به سوی فینیقیه
- ۱۷۰..... ۳-۳۲: تسلیم شدن تمام شهرهای مصر و ادامه جهانگشایی
- ۱۷۰..... ۳-۳۳: تحلی در سپاهیان کمبوجیه
- ۱۷۱..... ۳-۳۴: دیوانه شدن کمبوجیه
- ۱۷۲..... ۳-۳۵: به نظر تواریست هر دوت از رفتار کمبوجیه دروغ است
- ۱۷۳..... ۳-۳۶: رفتار کمبوجیه در مصر
- ۱۷۵..... ۳-۳۷: مرگ کمبوجیه و بردیای دروغی
- ۱۷۶..... ۳-۳۸: سردیس یا بردیا دروغی
- ۱۷۷..... ۳-۳۹: داریوش مغ یاغی را کشت
- ۱۷۹..... ۳-۴۰: کتیبه داریوش در بیستون
- ۱۸۰..... ۳-۴۰-۱: مقایسه کتیبه بیستون با نوشته‌های سرودوت
- ۱۸۱..... ۳-۴۱: خصلت‌های کمبوجیه
- ۱۸۲..... ۳-۴۲: آرامگاه کمبوجیه

۴. دروغ خواندن مرگ بردیا..... ۱۸۵
- ۱۸۶..... ۴-۱: کتیبه داریوش بزرگ در کاخ آپادانای شوش
- ۱۸۷..... ۴-۲: خصوصیات داریوش بزرگ
- ۱۸۸..... ۴-۳: بردیای دروغین
- ۱۸۸..... ۴-۴: گئومات مغ خود را بردیا نامید

- ۴-۵: روایت هرودوت از به پادشاهی رسیدن داریوش ۱۹۲
- ۴-۶: نظریه‌های دیگر قتل بردیا ۱۹۲
- ۴-۷: یکسان بودن گئومات مغ و بردیا ۱۹۳
- ۴-۸: کورش در بستر مرگ بردیا (تانیوکزارکس) را حکمران کرد ۱۹۴
- ۴-۹: کتسیاس تنها مورخ یونانی باخبر از مرگ بردیا ۱۹۵
- ۴-۱۰: تروگ هم نظر هرودوت ۱۹۷
- ۴-۱۱: میراث بردیا ۱۹۸
- ۴-۱۲: نظریه هرودوت در مورد بردیای دروغین ۱۹۸
- ۴-۱۳: کدوجیه پسر جوان گشتاسب، داریوش را، به پیشگری خود گماشت ۱۹۹
- ۴-۱۴: انگیزه قتل بردیا به دست کمبوجیه ۲۰۱
- ۴-۱۵: گستردگی شورش برای مردم بر ضد داریوش ۲۰۱
- ۴-۱۶: بحران اجتماعی و اقتصادی در زمان کمبوجیه ۲۰۲
- ۴-۱۷: فسخ اصلاحات گئومات توسط داریوش ۲۰۳
- ۴-۱۸: جنبش‌های استقلال‌طلبی در برخی از ولایات ۲۰۳
- ۴-۱۹: کوشش برای به دست آوردن تاج و تخت ۲۰۴
- ۴-۲۰: نظر اسخیلوس در باره گئومات ۲۰۴
- ۴-۲۱: یاد کردن از گئومات به نام بردیا ۲۰۵
- ۴-۲۲: وجود اطلاعات متضاد در باره بردیا ۲۰۵
- ۴-۲۳: گئومات و فریب خانواده کورش ۲۰۷
- ۴-۲۴: مرگ رکسانا در مصر ۲۰۷
- ۴-۲۵: آیا بردیا دروغین بود؟ ۲۰۸
- ۴-۲۶: وهوک قاتل بردیا پسر کورش (به نقل از هرودوت) ۲۱۰
- ۴-۲۷: قتل بردیا به دست کمبوجیه ۲۱۰
- ۴-۲۸: قیام دو برادر مغ ۲۱۱

۲۱۲..... ۴-۲۹: مرگ کمبوجیه

۲۱۳..... ۴-۳۰: وقایع پس از مرگ کمبوجیه

۲۰۷..... ۵. منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

کوروش در نزد بابلیان؛ برگزیدهٔ مردوک، در نزد یهودیان؛ مسح‌شدهٔ خداوند بود. و به نظر نمی‌رسد که مادها او را سروری بیگانه فرض کرده باشند. هرودوت می‌گوید که پارسیان از او چونان یک پدر سخن می‌گفتند، زیرا وزیر مهربان بود و از آنچه برای ایرانیان نیکو بود، کوتاهی نمی‌کرد. در عین حال هرودوت وی را مردی زودخشم می‌داند. داندامایف می‌گوید «کوروش محبوب‌ترین شاه پارس و بنیانگذار یک امپراتوری جهانی بود». به نظر می‌رسد هرودوت با ست و ادیان سرزمین‌های فتح شده احترام می‌گذاشت. پارسی‌ها او را پدر، روحانیان بابل او را برگزیدهٔ مردوک، یهودی‌ها او را مسیح فرستادهٔ شده از جانب یهوه و یونانیان او را فاتحی بزرگ و سیاستمداری باهوش می‌دانستند. گنگنفون در کورش‌نامه او را حکمرانی آرمانی و ایده‌آل توصیف می‌کند.

نگاره ۱-۱: پاسارگاد بر پشت اسکناس ۵۰ ریالی شاهنشاهی پهلوی، بین سال‌های ۱۹۷۴ و ۱۹۷۹ میلادی

۱-۱: کورش سه امپراتوری را ساقط کرد

والتر هینتس، می گوید:

«کورش سه امپراتوری را ساقط کرده بود: ماد، لیدیه و بابل».

آیندگان فراموش نکردند که کورش هیچ کدام از سه فرمانروا، نه آستیاگ، نه کرزوس و نه نبونعید را نکشت، بلکه به تبعید آن‌ها بسنده کرد و حتی برای آن‌ها زندگی شاهانه‌ای فراهم آورد. این رفتار در جهان باستان بی سابقه بود و تا زمان کورش هرگز اتفاق نیفتاده بود.

۱-۲: کورش از دیدگاه یهود

کورش جایگاه ویژه‌ای در تاریخ قوم یهود دارد، در منابع عهد عتیق، با عناوین «مسیح خداوند» و «سور، خدای بهشت» خطاب شده و به او «همه پادشاهی‌های روی زمین» داده شده است. در کتاب عزرا و اشعیاى نبی، از وی چنین یاد شده است: «او شبان من است و رضایت خاطر مرا فراهم خواهد کرد.» نام او در رسالت اشعیاى ثانی در کتاب عزرا و در انتهای کتاب شرح وقایع تاریخی ۲ و در کتاب زکیا ذکر شده است.

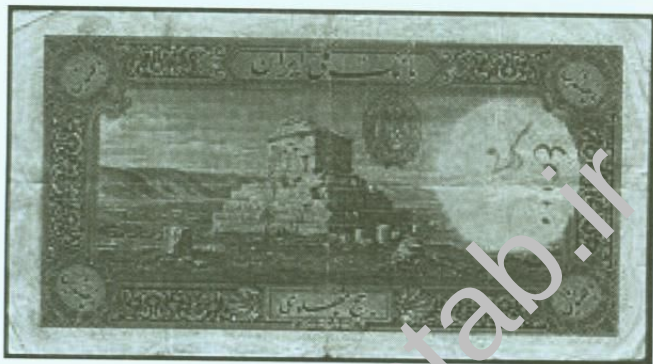
در این کتاب او، هم به عنوان کسی که مقدر شده تا قوم یهود را حفظ نماید و عملیات مشخصی را از طرف خدای آنها (اشعیاى ثانوی) برای آن به انجام رساند و هم به عنوان شخصی که فرمان و قانونی پایه و اساسی شد برای برگشت به زایون و برپاسازی معبد ویران شده عزرا، ظاهر شده است. ظاهراً موفقیت‌های کورش، خصوصاً آماده‌سازی‌ها و اقداماتی که نشان می‌داد جنگ بین او و بابل به تأخیر می‌افتاد، در قسمتی از مسئولیت اشعیاى ثانی برای نبوت مطلق او در آزادسازی و رستگاری قریب الوقوع اسرائیل و تخریب در شرف وقوع و احتمالی بابل بود.

نگاره ۱-۲: خیابان کورش در اورشلیم

امیدهای پیغمبر به وضوح در بخش ۱۳-۴۵:۱ بیان شده‌اند. «خدا رو به تدهین شده‌اش [کورش] نمود. کسی که در گذشته به او کمک نمود و در آینده نیز در ادامه فعالیت‌هایش به او کمک خواهد نمود». «من قبل از تو خواهم رفت و کوه‌ها را صاف می‌کنم، درهای رنج‌نا را خُرد خواهم نمود و ستون‌های آهنی را به تکه‌های ریز خرد می‌نم». کیش بر آن است که اورشلیم را بازسازی نماید و جامعه تبعیدشده را دوباره بازگرداند. در حالی که او هنوز خدای یهود را نمی‌شناسد: «من تو را با اسم صدا می‌زنم، با نام فامیلی صدا می‌زنم، با اینکه تو مرا نمی‌شناسی» او در نهایت چنین خواهد کرد، بنا بر کمک بزرگی که از او دریافت خواهد نمود. این نبوت همانطور که قبل از این اتفاق تحویل شد، احساسات و امیدهای پیامبر را که منتظر تسخیر بابل و تنبیه آن است، نمایان می‌کند. در بسیاری از شهرهای بزرگ رژیم اشغالی به دلیل جایگاه کورش در

تاریخ یهودیان، خیابانی به نام او نامگذاری شده است که نمادی از رابطه کهن یهودیان و ایرانیان است.

نگاره ۱-۳: پاسارگاد بر پشت اسکناس ۵۰۰ ریالی شاهنشاهی پهلوی، به سال ۱۹۳۸ میلادی

۱-۳: دین کورش

در بابل و جاهای دیگر، مدارک فراوانی در ارتباط با تسامح کورش در امور دینی بدست آمده و هیچ نشانه‌ای از تعصب و تبعیض ملی‌اش دیده نشده است. درباره اینکه کورش چه دینی داشت، اختلاف نظر وجود دارد و احتمالاً کورش خود می‌بایست پرستنده اهورامزدا بوده باشد. اگرچه تقریباً هیچ چیزی درباره باورهایش نمی‌دانیم. مطابق با گزارش گزنفون، کورش در بارگاهش پیرامون مسائل دینی از رهنمودهای مغان پیروی می‌نمود. اگرچه بسیاری از پژوهشگران، کورش را زرتشتی نمی‌دانند، مری بویس قویاً استدلال می‌کند که کورش خود یک زرتشتی بود که چنان‌پا جای پای نیاکان خود می‌گذارد، نیاکانی که از سده هفتم پیش از میلاد هنوز پادشاهان کوچکی در انشان بودند. او خاطر نشان می‌سازد که آتشکده‌ها و

نیایشگاه‌های پاسارگاد حاکی از عمل به آیین‌های زرتشتی است و متن‌های یونانی نیز به عنوان شاهد آورده‌اند که مغان زرتشتی جایگاه‌های ارزنده‌ای در دربار کوروش داشته‌اند. لویس گری عقیده دارد که کوروش دقیقاً پیرو آئین ایرانیان باستان قبل از گاتاهای زرتشت و بازمانده آن در اوستای جدید بود و خدایانی که مورد تکریم کوروش بودند، با اهورامزدا، میترا، آذر و آناهیتا، قابل تطبیق هستند. وی معتقد است دین کوروش به آئین ارائه‌شده در اوستای جدید نزدیک بوده و دلیلی برای زرتشتی دانستن او وجود ندارد. در برابر، پژوهشگانی همچون جورج کامرون و والتر هینتس عقیده دارند که زمان زندگی زرتشت مابین سال‌های ۶۶۰ تا ۵۸۲ پیش از میلاد بوده و کوروش در این مدت بخشی با زرتشت دیدار هم داشته و پیرو دین زرتشتی بوده است و دلیل این استدلال را آتشدان‌های ساخته‌شده در فضای آزاد و برج نگهداری آتش در پاسارگاد می‌دانند. ماکس مالوان می‌گوید که تاکنون هیچ مدرکی بدست نیامده که بر پایه آن بتوان گفت، کوروش زرتشتی بوده است ولی رفتار او با آموزه‌های زرتشت و اصول دین او نقاط مشترک بسیاری دارد و شاید از دین زرتشتی تأثیر پذیرفته باشد.

نگاره ۴-۱: پاسارگاد بر پشت اسکناس ۵۰ ریالی شاهنشاهی پهلوی، به سال ۱۹۴۴ میلادی